

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **a) O. T., b) nezl. V. T.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2019, č. j. 4 Az 16/2019 – 23,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyň na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností doručenou Nejvyššímu správnímu soudu dne 30. 5. 2019 se žalobkyně (dále jen „stěžovatelky“) domáhaly zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2019, č. j. 4 Az 16/2019 – 23, kterým byl v řízení o jejich žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 3. 2019, č. j. OAM-967/ZA-ZA11-K02-2018, ve věci jejich žádosti o udělení mezinárodní ochrany, zamítnut jejich návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud ve shora označením usnesení uvedl, že stěžovatelky svůj návrh na ustanovení zástupce odůvodnily svou obtížnou sociální situací, kdy potřebují doplnit žalobu a plně tak hájit své oprávněné zájmy. Městský soud tedy nejprve zkoumal naplnění podmínek stanovených v § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tj., zda stěžovatelky splňují předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, proto stěžovatelky vyzval, aby doložily své osobní, majetkové a výdělkové poměry. V *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* ze dne 30. 4. 2019 stěžovatelky uvedly, že nezletilá stěžovatelka b), V. T., je dcerou stěžovatelky a), O. T., na své matce je finančně závislá a sdílí s ní společnou domácnost; stěžovatelky společnou domácnost nesdílí s nikým dalším, avšak stěžovatelka a) je vdaná. Stěžovatelka a) dále uvedla, že je zaměstnaná na hlavní

pracovní poměr u zaměstnavatele AHOLD Czech Republic, a. s., na pozici prodáváč specialista. Pracovní smlouvu má uzavřenu na dobu neurčitou, přičemž její měsíční (čistá) mzda dle doložených výplatních lístků činila v lednu 2019 24 010 Kč, v únoru 2019 20 127 Kč, v březnu 2019 pak 21 294 Kč, další příjem stěžovatelky a) tvořily stravenky. Výdaje stěžovatelek představuje měsíční nájemné ve výši 12 000 Kč. K tomuto městský soud konstatoval, že po posouzení osobních, majetkových a výdělkových poměrů stěžovatelek nelze mít za to, že by stěžovatelky splňovaly podmínku nemajetnosti, tedy nelze tvrdit, že by nedisponovaly dostatečnými finančními prostředky. Stěžovatelka a) má stabilní zaměstnání na hlavní pracovní poměr a její čistá mzda není zjevně nízká – tu městský soud porovnával s minimální mzdou, která v České republice činí 13 350 Kč hrubého příjmu; hrubé příjmy stěžovatelky a) tedy činí víc než dvojnásobek této částky. Tyto úvahy provedl městský soud i s ohledem na výživu nezletilé dcery a placení nájemného. Městský soud tedy uzavřel, že stěžovatelky nedoložily, že nemají dostatečné prostředky a nejsou tak u nich naplněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Podmínky pro ustanovení zástupce stanovené v § 35 odst. 10 s. ř. s. tak nebyly splněny, proto městský soud návrh stěžovatelek na ustanovení zástupce zamítl.

[3] Stěžovatelky ve své kasační stížnosti namítaly, že považují napadené usnesení městského soudu, podle kterého nesplňují podmínky dle § 35 odst. 10 s. ř. s., za chybné. Mají za to, že pokud jim nebude ustanoven advokát, budou zkráceny na svých právech, jelikož se nebudou moci v soudním řízení bránit. K *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* ze dne 30. 4. 2019 stěžovatelka a) uvedla, že dne 17. 5. 2019 jí byl od Všeobecné zdravotní pojišťovny doručen výkaz nedoplatků ze dne 13. 5. 2019, č. X, na jehož základě má uhradit dlužné pojistné ve výši 86 509 Kč a penále ve výši 73 178 Kč, a to za období od 1. 12. 2011 do 30. 4. 2019; tento výkaz stěžovatelka doložila ke kasační stížnosti. Předmětný dluh a penále musí stěžovatelka a) hradit ve splátkách ze své mzdy (výši splátek stěžovatelka neuvedla), tuto skutečnost však dle svého tvrzení nestihla městskému soudu doložit, jelikož jí bylo dříve doručeno napadené usnesení. Závěrem stěžovatelky navrhly, aby jim byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupce a také navrhly přiznat jejich kasační stížnosti odkladný účinek, neboť současný stav řízení by jim mohl přivodit značnou újmu na právech, jelikož by mohly být nuceny vycestovat z území České republiky. K tomuto také doplnily, že kasační stížnosti by měl být přiznán odkladný účinek proto, že při rozhodování o žádosti stěžovatelek o udělení mezinárodní ochrany došlo k porušení právních předpisů ze strany příslušného správního orgánu.

[4] Žalovaný ke kasační stížnosti stěžovatelek uvedl, že směřuje do procesního postupu městského soudu, který mu není podrobně znám, a proto ponechává tuto věc plně na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

[5] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána oprávněnými osobami, neboť stěžovatelky byl účastnicemi řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[6] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za danou kasační stížnost, Nejvyšší správní soud již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí

pokračování

správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz), dospěl k následujícímu závěru: „Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“ V této věci však nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Stěžovatelkám tedy povinnost zaplatit soudní poplatek za danou kasační stížnost vůbec nevznikla. Kromě toho je třeba také dodat, že ve věcech mezinárodní ochrany nepodléhají poplatkové povinnosti ani případné kasační stížnosti žalobců směřující pro rozhodnutí krajského (městského) soudu o návrhu ve věci samé, neboť jsou od této povinnosti osvobozeny na základě § 11 odst. 2 písm. i) a odst. 3 písm. e) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

[7] Pokud jde o podmínku spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, své závěry učiněné v citovaném rozhodnutí ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát i do následující úvahy: „Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z citovaného usnesení rozšířeného senátu tedy plyne, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní posuzované věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení před krajským (městským) soudem nekončí.

[8] I přesto musel Nejvyšší správní soud nejprve posoudit návrh stěžovatelek na ustanovení zástupce pro řízení o dané kasační stížnosti, neboť byť není zastoupení stěžovatelek advokátem v tomto řízení obligatorní, je jistě možné. Nejvyšší správní soud v této věci shledal, že není splněna již nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatelek není v tomto případě nezbytně třeba pro ochranu jejich práv v řízení o předmětné kasační stížnosti. Projednávaná věc týkající se neustanovení zástupce v řízení před městským soudem je totiž jednoduché povahy, kasační stížnost je sice stručná, ale projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spise, rozhodnout. Pokud jde o posouzení splnění druhé podmínky, tedy zda stěžovatelky splňují předpoklady pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., Nejvyšší správní soud odkazuje na níže uvedené vypořádání vlastních kasačních námitek stěžovatelek. Vzhledem k tomu, že zákonné podmínky pro ustanovení zástupce musí být splněny kumulativně, bylo by již nadbytečné zabývat se splněním podmínky nemajetnosti rovněž pro účely řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatelek na ustanovení zástupce zamítl.

[9] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] Stěžovatelky svou kasační stížností brojily proti neustanovení zástupce v řízení před městským soudem. V této souvislosti je důležité uvést, že v řízení o správní žalobě před krajským (městským) soudem není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.) však umožňuje, aby soud účastníku řízení zástupce ustanovil, a to za kumulativního splnění čtyř podmínek: 1) musí být podán návrh na ustanovení zástupce, 2) samotný návrh na zahájení řízení nesmí být zjevně neúspěšný, 3) účastník musí doložit nedostatek prostředků a 4) ustanovení zástupce musí být nezbytně třeba k ochraně jeho práv (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19). Spornou se v posuzované věci stala třetí zmíněná podmínka – zda stěžovatelky doložily nedostatek prostředků, tj. zda došlo ke splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.

[11] Nejvyšší správní soud k tomuto současně uvádí, že k posuzování splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků zde dochází pouze pro účely posouzení splnění podmínek pro ustanovení zástupce, jelikož jinak jsou stěžovatelky v této věci osvobozeny od soudních poplatků ze zákona [§ 11 odst. 2 písm. i) zákona o soudních poplatcích]. Posuzuje se zde tedy jejich případná nemajetnost, tj. nedostatek prostředků k zajištění právní pomoci advokáta. V této otázce se však Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje s posouzením věci městským soudem. Výši mzdy stěžovatelky a), a to i při zohlednění uvedených životních nákladů stěžovatelek, skutečně nelze považovat za natolik nízkou [hrubá mzda stěžovatelky a) se v prvním čtvrtletí toho roku pohybovala mezi 26 223 Kč a 31 850 Kč, průměrně se tedy skutečně jedná o více než dvojnásobek minimální mzdy v České republice], aby z ní nebylo možné hradit náklady právní pomoci zvoleným advokátem. Kromě toho se jedná o stabilní zaměstnání, kdy má stěžovatelka a) uzavřenu pracovní smlouvu na dobu neurčitou, pracovní doba je stanovena na 40 hodin týdně a jedná se tedy o hlavní pracovní poměr. Stěžovatelka a) kromě mzdy pobírá také stravenky.

[12] K námitce stěžovatelky a), podle níž neměla možnost v rámci *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* ze dne 30. 4. 2019 tvrdit a doložit, že má v současné době dluh u Všeobecné zdravotní pojišťovny, jelikož jí byl výkaz nedoplatků ze dne 13. 5. 2019, č. X, doručen až dne 17. 5. 2019, lze konstatovat, že tato skutečnost nemůže mít vliv na zákonnost napadeného usnesení městského soudu. Případná nemajetnost se posuzuje vždy dle skutkového stavu ke dni rozhodnutí příslušného soudu. Městský soud tedy posoudil majetkové, výdělkové a osobní poměry stěžovatelek v souladu s tím, co mu bylo ke dni jeho rozhodnutí stěžovatelkami předloženo. I kdyby stěžovatelka a) tuto skutečnost nedoložila bez své viny (o dluhu neměla povědomí), nemůže to ovlivnit zákonnost napadeného usnesení městského soudu. Pokud však stěžovatelka má za to, že tato skutečnost, kdy je povinna měsíčně hradit ze své mzdy dlužné pojistné a penále Všeobecné zdravotní pojišťovně, je skutečností natolik zásadně ovlivňující její majetkové poměry, že by mohla představovat podklad pro odlišné rozhodnutí soudu o návrhu na ustanovení zástupce, může městskému soudu předložit nový návrh na ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud zde odkazuje na svůj rozsudek ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 65, podle něhož je o opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení soud povinen rozhodnout v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení. Obdobný závěr platí i v případě podání opakovaného návrhu na ustanovení zástupce.

pokračování

[13] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[14] Nejvyšší správní soud již nerozhodoval o návrhu stěžovatelek na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o samotné kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení.

[15] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, od účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 28. června 2019

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu